Joi, 11 noiembrie 2021

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

REZOLUȚII

PARLAMENTUL EUROPEAN

P9_TA(2021)0451

Consolidarea democrației și a libertății și pluralismului mass-mediei în UE

Rezoluția Parlamentului European din 11 noiembrie 2021 referitoare la consolidarea democrației și a libertății și pluralismului mass-mediei în UE: recurgerea nejustificată la acțiuni de drept civil și penal pentru a reduce la tăcere jurnaliștii, ONG-urile și societatea civilă (2021/2036(INI))

(2022/C 205/01)

Parlamentul European,

— având în vedere Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), în special articolul 2, articolul 3, articolul 4 alineatul (3) și articolele 5, 6, 7 și 19,

— având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), în special articolul 70, articolul 81, articolul 82, articolul 114 și articolul 352,

— având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene („Carta"), în special articolele 11, 12, 15, 20, 47, 48 și 54,

— având în vedere Protocolul nr. 1 privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană și Protocolul nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, anexate la TUE și la TFUE,

— având în vedere Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II) ([1]),

— având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Bruxelles I) ([2]),

— având în vedere Directiva (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii ([3]),

— având în vedere Regulamentul (UE) 2021/692 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori" și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1381/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. 390/2014 al Consiliului ([4]),

([1]) JO L 199, 31.7.2007, p. 40.
([2]) JO L 351, 20.12.2012, p. 1.
([3]) JO L 305, 26.11.2019, p. 17.
([4]) JO L 156, 5.5.2021, p. 1.

— având în vedere Regulamentul (UE) 2021/693 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului Justiție și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1382/2013 ([5]),

— având în vedere jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene,

— având în vedere comunicarea intitulată „Programul de lucru al Comisiei pentru 2021 – O Uniune a vitalității într-o lume fragilă" (COM(2020)0690),

— având în vedere comunicarea Comisiei intitulată „Planul de acțiune pentru democrația europeană" (COM(2020)0790),

— având în vedere comunicarea Comisiei din 5 martie 2020 intitulată „O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025" (COM(2020)0152),

— având în vedere comunicarea Comisiei din 30 septembrie 2020 intitulată „Raportul din 2020 privind statul de drept – Situația statului de drept în Uniunea Europeană" (COM(2020)0580) și cele 27 de capitole de țară privind statul de drept în statele membre, care însoțesc comunicarea (SWD(2020)0300-0326),

— având în vedere comunicarea Comisiei din 12 noiembrie 2020 intitulată „O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025" (COM(2020)0698),

— având în vedere recomandarea Comisiei privind garantarea protecției, a siguranței și a capacității jurnaliștilor și a celorlalți profesioniști din domeniul mass-mediei în Uniunea Europeană (C/2021/6650),

— având în vedere acțiunilor ulterioare ale Comisiei în urma rezoluției Parlamentului European din 3 mai 2018 referitoare la pluralismul și libertatea mass-mediei în Uniunea Europeană,

— având în vedere raportul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene intitulat „Provocările cu care se confruntă organizațiile societății civile care activează în domeniul drepturilor omului în UE", publicat la 17 ianuarie 2018, buletinele privind implicațiile pandemiei de COVID-19 asupra drepturilor fundamentale în UE, publicate în 2020, precum și celelalte rapoarte, date și instrumente ale agenției, în special Sistemul de informații al Uniunii Europene privind drepturile fundamentale (EFRIS),

— având în vedere Declarația universală a drepturilor omului, în special articolul 19,

— având în vedere alte instrumente ale ONU privind protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale și recomandările și rapoartele evaluării periodice universale a ONU, precum și jurisprudența organismelor ONU însărcinate cu apărarea drepturilor omului și procedurile speciale ale Consiliului pentru Drepturile Omului,

— având în vedere Declarația ONU privind apărătorii drepturilor omului din 8 martie 1999,

— având în vedere nota de informare a raportorului special al ONU privind dreptul la libertatea de întrunire pașnică și de asociere referitoare la SLAPP și la dreptul la libertatea de întrunire pașnică și de asociere,

— având în vedere Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Carta socială europeană, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Comitetului european pentru drepturile sociale și convențiile, recomandările, rezoluțiile, avizele și rapoartele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, ale Comitetului de miniștri, ale comisarului pentru drepturile omului, ale Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, ale Comitetului director pentru combaterea discriminării, diversitate și includere, ale Comisiei de la Veneția și ale altor organisme ale Consiliului Europei,

— având în vedere declarația Consiliului Europei din 4 iulie 2012 referitoare la oportunitatea întocmirii unor norme internaționale privind alegerea unei instanțe mai favorabile în cauzele de defăimare („turismul de calomnie"), pentru a asigura libertatea de exprimare,

— având în vedere Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, adresată statelor membre la 13 aprilie 2016, privind protecția jurnalismului și siguranța jurnaliștilor și a altor actori din domeniul mass-mediei (CM/Rec(2016) 4[1]),

([5]) JO L 156, 5.5.2021, p. 21.

Joi, 11 noiembrie 2021

— având în vedere recomandarea [CM/Rec(2018)11] din 28 noiembrie 2018 a Consiliului Europei privind necesitatea de a proteja și a promova cu mai multă fermitate spațiul societății civile în Europa,

— având în vedere recomandarea [CM/Rec(2018)1] din 7 martie 2018 a Consiliului Europei către statele membre privind pluralismul mass-mediei și transparența proprietății asupra mass-mediei,

— având în vedere rezoluția Conferinței Ministeriale a Consiliului Europei din 11 iunie 2021 referitoare la siguranța jurnaliștilor,

— având în vedere articolul din 27 octombrie 2020 al comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei, intitulat „Comentariu referitor la drepturile omului: Este timpul să acționăm împotriva SLAPP”,

— având în vedere raportul anual pe 2021 al organizațiilor partenere la Platforma Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor,

— având în vedere recomandările și rapoartele Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, ale reprezentantului pentru libertatea mass-mediei și ale altor organisme ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE),

— având în vedere studiul rețelei EU-CITZEN intitulat „SLAPP in the EU context” (SLAPP în contextul UE) din 29 mai 2020 ([6]),

— având în vedere solicitarea unei directive anti-SLAPP de către o coaliție de organizații neguvernamentale ([7]),

— având în vedere studiul intitulat „The Use of SLAPPs to Silence Journalists, NGOs and Civil Society” (Utilizarea SLAPP pentru reducerea la tăcere a jurnaliștilor, a ONG-urilor și a societății civile) din iunie 2021, comandat de Departamentul tematic al Parlamentului European la cererea Comisiei pentru afaceri juridice,

— având în vedere nota sa de informare din 23 aprilie 2020 intitulată „Valoarea adăugată europeană a unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale – evaluare preliminară”,

— având în vedere rezoluția sa din 21 mai 2013 referitoare la Carta UE: norme standard pentru libertatea mass-mediei în UE ([8]),

— având în vedere rezoluția sa din 25 octombrie 2016 conținând recomandări adresate Comisiei referitoare la crearea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale ([9]),

— având în vedere rezoluția sa din 19 aprilie 2018 referitoare la necesitatea instituirii unui instrument pentru valori europene, destinat sprijinirii organizațiilor societății civile care promovează valorile fundamentale ale Uniunii Europene la nivel local și național ([10]),

— având în vedere rezoluția sa din 19 aprilie 2018 referitoare la protecția jurnaliștilor de investigație din Europa: cazul jurnalistului slovac Ján Kuciak și al Martinei Kušnírová ([11]),

— având în vedere rezoluția sa din 3 mai 2018 referitoare la pluralismul și libertatea mass-mediei în Uniunea Europeană ([12]),

([6]) https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ad-hoc-literature-review-analysis-key-elements-slapp_en.pdf
([7]) https://rsf.org/en/news/rsf-and-60-other-organisations-call-eu-anti-slapp-directive
([8]) JO C 55, 12.2.2016, p. 33.
([9]) JO C 215, 19.6.2018, p. 162.
([10]) JO C 390, 18.11.2019, p. 117.
([11]) JO C 390, 18.11.2019, p. 111.
([12]) JO C 41, 6.2.2020, p. 64.

— având în vedere rezoluția sa din 14 noiembrie 2018 referitoare la necesitatea unui mecanism cuprinzător la nivelul UE pentru protejarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale ([13]),

— având în vedere rezoluția sa din 13 februarie 2019 referitoare la regresul drepturilor femeii și al egalității de gen în UE ([14]),

— având în vedere rezoluția sa din 28 martie 2019 referitoare la situația statului de drept și lupta împotriva corupției în UE, în special în Malta și Slovacia ([15]),

— având în vedere rezoluția sa din 18 decembrie 2019 referitoare la statul de drept în Malta, după recentele dezvăluiri privind asasinarea jurnalistei Daphne Caruana Galizia ([16]),

— având în vedere rezoluția sa din 15 ianuarie 2020 referitoare la Raportul anual pe 2018 privind drepturile omului și democrația în lume și politica Uniunii Europene în această privință ([17]),

— având în vedere rezoluția sa din 7 octombrie 2020 referitoare la instituirea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale ([18]),

— având în vedere rezoluția sa din 25 noiembrie 2020 referitoare la consolidarea libertății mass-mediei: protejarea jurnaliștilor în Europa, discursurile de incitare la ură, dezinformarea și rolul platformelor ([19]),

— având în vedere rezoluția sa din 26 noiembrie 2020 referitoare la Situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană – Raport anual pe 2018-2019 ([20]),

— având în vedere rezoluția sa din 17 decembrie 2020 referitoare la cadrul financiar multianual 2021-2027, acordul interinstituțional, Instrumentul de redresare al UE și Regulamentul privind statul de drept ([21]),

— având în vedere rezoluția sa din 11 martie 2021 referitoare la declararea UE ca zonă de libertate a persoanelor LGBTIQ ([22]),

— având în vedere rezoluția sa din 25 martie 2021 referitoare la aplicarea Regulamentului (UE, Euratom) 2020/2092: mecanismul de condiționalitate bazat pe statul de drept ([23]),

— având în vedere rezoluția sa din 29 aprilie 2021 referitoare la asasinarea jurnalistei Daphne Caruana Galizia și statul de drept în Malta ([24]),

— având în vedere rezoluția sa din 19 mai 2021 referitoare la efectele schimbărilor climatice asupra drepturilor omului și rolul activiștilor de mediu în această chestiune ([25]),

— având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,

— având în vedere deliberările comune ale Comisiei pentru afaceri juridice și Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne, desfășurate în conformitate cu articolul 58 din Regulamentul de procedură,

— având în vedere avizul Comisiei pentru cultură și educație,

— având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri juridice și al Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne (A9-0292/2021),

---

([13]) JO C 363, 28.10.2020, p. 45.
([14]) JO C 449, 23.12.2020, p. 102.
([15]) JO C 108, 26.3.2021, p. 107.
([16]) JO C 255, 29.6.2021, p. 22.
([17]) JO C 388, 13.11.2020, p. 100.
([18]) JO C 395, 29.9.2021, p. 2.
([19]) JO C 425, 20.10.2021, p. 28.
([20]) JO C 425, 20.10.2021, p. 107.
([21]) JO C 445, 29.10.2021, p. 15 .
([22]) Texte adoptate, P9_TA(2021)0089.
([23]) Texte adoptate, P9_TA(2021)0103.
([24]) Texte adoptate, P9_TA(2021)0148.
([25]) Texte adoptate, P9_TA(2021)0245.

Joi, 11 noiembrie 2021

A. întrucât dreptul la libertatea de exprimare, la informație și la participarea publicului se numără printre pietrele de temelie ale democrației; întrucât libertatea de exprimare este indispensabilă pentru concretizarea principiilor transparenței și responsabilității; întrucât participarea publică a unei persoane fizice sau juridice implicate într-o chestiune de interes public poate lua diverse forme; întrucât participarea publicului poate include exercitarea online și offline a controlului public și diseminarea de informații publice, precum comunicări jurnalistice, publicații sau opere, inclusiv conținut editorial, comunicări, publicații sau opere cu caracter politic, științific, academic, artistic, de comentariu sau satiric, inclusiv atunci când persoanele vizate sunt, printre altele, persoane expuse controlului public, în contextul unor interese mai largi în cadrul unei discuții deschise cu privire la chestiuni politice; întrucât publicațiile care contribuie la dezbaterile privind chestiuni de interes public sau de interes general se bucură de un nivel de protecție mai mare; întrucât limitele criticii acceptabile sunt mai laxe pentru personalitățile publice, în special pentru politicieni și funcționari ai statului;

B. întrucât jurnalismul imparțial, profesional și responsabil, precum și accesul la surse de informare pluraliste reprezintă piloni-cheie ai democrației; întrucât informațiile, rapoartele, opiniile, afirmațiile, argumentele și alte declarații din partea societății civile sunt esențiale pentru funcționarea optimă a oricărei democrații; întrucât restrângerea spațiului societății civile în unele țări a devenit o problemă tot mai îngrijorătoare și poate avea un impact negativ asupra democrațiilor; întrucât jurnalismul independent și de înaltă calitate și organizațiile societății civile joacă un rol esențial în calitate de gardieni ai democrației și ai statului de drept, trăgând puterea la răspundere și combătând dezinformarea și răspândirea de informații greșite, precum și ingerințele politice și manipulările externe;

C. întrucât, în ultimii ani, jurnaliști și actori din domeniul mass-mediei din Europa și din afara ei sunt tot mai des amenințați, atacați fizic și asasinați din cauza activității lor, în special atunci când aceasta vizează abuzul de putere, corupția, încălcări ale drepturilor fundamentale și activități infracționale; subliniază că exercitarea efectivă a libertății de exprimare necesită o serie de măsuri pozitive pentru protecția jurnaliștilor, inclusiv protecția vieții și investigarea asasinatelor, precum și protecția eficace a surselor lor; observă că aceste amenințări nu au doar un caracter violent, ci că intimidarea jurnaliștilor se realizează și prin presiuni de natură juridică, politică, socioculturală și economică;

D. întrucât dreptul la libertatea de exprimare este un drept fundamental care trebuie exercitat cu simț al datoriei și responsabilitate, ținând cont de dreptul fundamental al persoanelor de a obține informații imparțiale, precum și respectând dreptul fundamental al unei persoane de a-și proteja reputația ([26]) și viața privată; întrucât, în cazul unui conflict între aceste drepturi, toate părțile trebuie să aibă acces la instanțe dacă situația nu se soluționează amiabil;

E. întrucât acțiunile strategice în justiție împotriva mobilizării publice (SLAPP) sunt procese sau alte acțiuni în justiție (de exemplu, ordine judecătorești, înghețarea activelor) inițiate de persoane fizice și de entități, dar și de funcționari publici, organisme publice și entități controlate public, care vizează o persoană fizică sau mai multe ori un grup sau mai multe și care utilizează o gamă largă de temeiuri juridice majoritar din dreptul civil și penal, precum și amenințările cu astfel de acțiuni, în scopul de a împiedica investigațiile și relatările despre încălcări ale dreptului Uniunii și ale dreptului intern, despre corupție sau despre alte practici abuzive sau de a bloca în alt mod participarea publicului; întrucât acest lucru are un impact direct și dăunător asupra participării democratice, a rezilienței și dialogului societal și contravine valorilor consacrate la articolul 2 din TUE;

F. întrucât participarea publicului include, dar nu se limitează la, investigarea, aducerea în discuție, relatarea sau expunerea în alt mod a unor chestiuni de interes public, printre altele, practici care amenință drepturile și libertățile fundamentale, democrația, statul de drept sau buna guvernanță, precum și implicarea în acțiuni de susținere și promovare prin exercitarea libertăților civile, cum sunt libertatea de asociere, libertatea de întrunire pașnică, libertatea de exprimare și liberul acces la informațiile de interes public;

G. întrucât victimele SLAPP sunt cel mai adesea acționate în justiție pentru exprimarea unor puncte de vedere critice cu privire la comportamentul unor persoane fizice și entități private, precum și al unor funcționari publici, organisme publice și entități controlate public, ori pentru denunțarea faptelor ilegale comise de acestea, prin forme de exprimare online ori offline, sau ca represalii pentru implicarea lor în campanii, procese, acțiuni sau proteste; întrucât SLAPP

([26]) Articolul 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

implică de obicei revendicări lipsite de orice valoare juridică, sunt în mod vădit nefondate și sunt caracterizate de un dezechilibru între puteri și de abuzarea unor drepturi sau procese de către reclamant, care formulează cereri exagerate în chestiuni în care pârâtul își exercită un drept protejat prin lege, reclamantul utilizând, prin urmare, procesul judiciar în alte scopuri decât acela de a-și exercita în mod autentic un drept;

H. întrucât, potrivit unor organizații ale societății civile, cadre universitare, practicieni în domeniul dreptului și victime care lucrează pe acest subiect, SLAPP devin tot mai sofisticate și mai eficace, una dintre tehnicile utilizate constând în inițierea de procese multiple împotriva aceleiași persoane sau pe același subiect, ceea ce înseamnă că toate aceste procese trebuie să fie abordate simultan și în paralel de aceeași persoană, care trebuie să se apere, ceea ce crește costurile în mod disproporționat; întrucât SLAPP se bazează frecvent pe acuze de defăimare, insultă sau calomnie, care constituie în continuare infracțiuni în majoritatea statelor membre, iar victimele SLAPP ajung să se confrunte cu acuzații în materie penală în timp ce simultan sunt acționate în justiție pentru răspunderea civilă care se presupune că ar decurge din aceleași comportamente; întrucât SLAPP încalcă adesea dreptul la apărare al victimelor, recunoscut de Cartă, ceea ce le-ar putea afecta, de asemenea, dreptul la un proces echitabil și prezumția de nevinovăție;

I. întrucât lipsa unei abordări juridice și judiciare consecvente și cuprinzătoare în cadrul Uniunii nu permite recunoașterea rapidă și abordarea eficientă a proceselor SLAPP; întrucât nivelul de protecție împotriva proceselor SLAPP rămâne foarte fragmentat în rândul statelor membre, afectând securitatea juridică și dreptul victimelor SLAPP de a beneficia de o cale de atac eficientă; întrucât una dintre principalele provocări ale elaborării legislației anti-SLAPP constă în modul de a aborda cererile abuzive fără a aduce atingere drepturilor reclamanților care derivă din constituțiile statelor membre și din obligațiile care le revin în temeiul Cartei drepturilor fundamentale a UE și al Convenției europene a drepturilor omului;

J. întrucât dovezile arată că SLAPP au devenit o practică tot mai răspândită, după cum o demonstrează numeroase cazuri din întreaga Uniune, printre care cazul tulburător al jurnalistei de investigație Daphne Caruana Galizia, împotriva căreia se pare că existau pe rol, la 16 octombrie 2017, dată la care a fost asasinată, faptă condamnată cu fermitate, 47 de procese civile și penale de defăimare (care au dus la înghețarea activelor sale), în mai multe jurisdicții, iar moștenitorii ei continuă să se confrunte cu ele; întrucât alte cazuri ilustrative și alarmante împotriva unor jurnaliști independenți și a mass-mediei independente includ Realtid Media, care a fost amenințată în mod repetat cu un proces într-o altă jurisdicție decât cea în care a avut loc relatarea în cauză, precum și Gazeta Wyborcza, care continuă să fie acționată în justiție în mod regulat de o serie de entități publice și funcționari publici;

K. întrucât SLAPP sunt utilizate frecvent de autoritățile publice sau de interpușii acestora, cum ar fi canale mass-media finanțate de stat, ONG-uri finanțate de stat sau întreprinderi deținute de stat;

L. întrucât SLAPP pot fi un instrument pentru a reduce pluralismul mass-mediei la nivelul sistemic, prin exercitarea unui efect de intimidare asupra mass-mediei independente; întrucât SLAPP sunt inițiate în mod deliberat cu intenția ca litigiul să fie costisitor, de lungă durată și complicat pentru pârâți, inclusiv prin faptul că îi intimidează și le consumă resursele financiare și psihologice; întrucât SLAPP au un impact negativ nu doar asupra victimelor, ci și asupra familiilor lor și asupra participării mai largi a publicului;

M. întrucât trimiterea la victimele și țintele SLAPP se referă la jurnaliști, editori și organizații mass-media, cadre universitare, ONG-uri, societatea civilă și alți actori implicați în participarea publicului, cum ar fi cei care activează în domeniul drepturilor omului și al mediului;

N. întrucât SLAPP din Uniune au adesea un caracter transfrontalier, ceea ce duce la întârzieri în informare sau la informări incomplete, astfel cum s-a întâmplat în multe cazuri, adesea legate de drepturile omului sau protecția mediului, fraudă financiară și/sau corupție, în care acestea constituie o încercare clară de a întârzia publicarea informațiilor prin stoparea sau discreditarea activității jurnaliștilor individuali și a entităților editoriale, privând astfel cetățenii de dreptul lor la informare și având un impact asupra pluralismului, libertății și diversității mass-mediei; întrucât „câinii de pază” din Uniune pot fi afectați de SLAPP și de amenințări cu SLAPP și din partea unor actori din țări terțe și în fața instanțelor judecătorești din țări terțe;

O. întrucât cauzele SLAPP de la nivel intern sunt utilizate într-o măsură tot mai mare în statele membre, în scopul de a limita libertatea de exprimare și dreptul la informare, producând un efect de intimidare asupra victimelor SLAPP, deoarece se bazează pe epuizarea psihologică și financiară a celor pe care îi vizează pentru a-i forța să renunțe la expunerea chestiunilor de interes public;

P. întrucât faptul că în toate statele membre lipsește o legislație directă privind SLAPP alături de existența în acest context a unor dispoziții naționale privind defăimarea adeseori ambigue și cu sferă largă de aplicare, precum și a unor sancțiuni aspre, inclusiv cu caracter penal, contribuie în mod considerabil la creșterea numărului acestor procese abuzive și la intimidarea ulterioară a celor vizați de ele;

Q. întrucât incriminarea jurnaliștilor pentru activitatea lor este o problemă deosebit de gravă; întrucât defăimarea continuă să fie considerată infracțiune în legislația din 23 de state membre, în pofida apelurilor repetate la abolirea acesteia adresate de mai multe organizații, printre care ONU, Consiliul Europei și OSCE, precum și de ONG-uri prestigioase cum ar fi Index on Censorship, Institutul Internațional de Presă și Comitetul pentru protecția jurnaliștilor;

R. întrucât măsurile legislative fără caracter obligatoriu sunt o măsură suplimentară de sprijin bine-venită pentru a însoți o propunere legislativă și revizuirea anumitor acte de drept internațional privat aflate în vigoare în prezent, dar singure acestea nu asigură protecție judiciară deplină;

S. întrucât sensibilizarea cu privire la SLAPP joacă un rol esențial pentru ca atât publicul, cât și practicienii în domeniul dreptului, în special judecătorii și avocații, să devină conștienți de această problemă;

T. întrucât, atunci când procesele SLAPP sunt intentate de funcționari publici, organisme publice sau entități controlate de stat, cum ar fi întreprinderile de stat, acestea devin un instrument de exercitare a puterii politice, iar prejudiciile aduse victimelor SLAPP pot fi și mai mari,

Efectele asupra drepturilor fundamentale și a statului de drept

1. subliniază că SLAPP sunt abuzive, constituie un atac direct la adresa exercitării drepturilor și libertăților fundamentale și vizează să reducă la tăcere diversitatea opiniilor și a reflecțiilor publice critice, inclusiv prin autocenzura practicată de jurnaliști; subliniază că drepturile fundamentale și democrația sunt legate de respectarea statului de drept și că subminarea libertății mass-mediei și a participării publice democratice, inclusiv a libertății de exprimare, de informare, de întrunire și de asociere, amenință valorile Uniunii, astfel cum sunt consacrate la articolul 2 din TUE; consideră că SLAPP sunt îngrijorătoare în special dacă sunt finanțate direct sau indirect din bugetele de stat și dacă sunt combinate cu alte măsuri indirecte și directe ale statului împotriva canalelor mass-media independente, a jurnalismului independent și a societății civile; salută faptul că raportul Comisiei din 2020 privind statul de drept include procesele SLAPP în evaluarea sa privind libertatea și pluralismul mass-mediei în întreaga Uniune și că atrage atenția asupra măsurilor concrete și a celor mai bune practici de contracarare a acestora; solicită ca viitoarele rapoarte anuale să includă o evaluare aprofundată a cadrului juridic privind mass-media și, în special, jurnalismul de investigație, și să analizeze mai în detaliu provocările cu care se confruntă jurnaliștii și societatea civilă și efectul de intimidare pe care SLAPP îl pot avea asupra acestor actori; subliniază că procesele SLAPP reprezintă o amenințare la adresa unei mass-medii libere și pluraliste; invită Comisia să publice și recomandări specifice fiecărei țări și să evalueze progresele înregistrate în acest sens, inclusiv pentru aspectele legate de situația libertății mass-mediei în statele membre;

2. își exprimă preocuparea cu privire la restrângerea spațiului societății civile și la amenințarea la adresa jurnaliștilor care comunică cu privire la chestiuni importante de interes public și care sunt critici la adresa membrilor puternici ai societății, precum și cu privire la utilizarea tot mai frecventă a SLAPP ca modalitate de a reduce la tăcere și a intimida victimele SLAPP; încurajează statele membre să includă educația în domeniul mass-mediei și gândirea critică în programele naționale de învățământ și să colaboreze îndeaproape cu jurnaliștii în această privință, la toate nivelurile societății, în special cu publicul tânăr și cu persoanele vulnerabile la dezinformare, la informare greșită și la manipulare; salută introducerea unor noi acțiuni de consolidare a libertății mass-mediei, a jurnalismului de calitate și a educației în domeniul mass-mediei în cadrul componentei transsectoriale a programului „Europa creativă”;

3. reamintește că obligația statelor membre de a facilita exercitarea drepturilor la libertatea de exprimare, de întrunire pașnică și de asociere include datoria de a crea și a menține un mediu favorabil pentru participarea publicului și pentru „câinii de pază” publici; insistă că este important ca toți actorii implicați în participarea publicului să poată acționa liber, fără teama că pot fi amenințați, intimidați sau supuși la acte de violență; subliniază că statele membre trebuie, de asemenea, să garanteze dreptul jurnaliștilor de a-și proteja sursele;

Efectele asupra pieței interne

4. subliniază că participarea publicului are, de asemenea, un rol important de jucat în buna funcționare a pieței interne, precum și în punerea în aplicare a legislației și politicilor Uniunii, deoarece adeseori prin participarea publicului îi devin cunoscute acestuia încălcări ale dreptului Uniunii, inclusiv încălcări ale drepturilor fundamentale, acte de corupție și alte practici abuzive care amenință buna funcționare a pieței interne; subliniază că sunt esențiale măsuri de protecție împotriva practicii constând în intentarea de procese SLAPP pentru a reduce riscurile pe care această practică abuzivă le prezintă pentru asigurarea respectării dreptului UE și a politicilor sale;

5. subliniază că utilizarea proceselor SLAPP are un impact negativ asupra exercitării libertăților pe piața internă de către persoanele fizice și organizațiile care se implică în participarea publicului și care sunt vulnerabile la astfel de acuze, deoarece lipsa unui nivel egal de protecție împotriva acestor acuze în statele membre le poate descuraja de la a-și desfășura cu încredere activitatea pe întreg teritoriul Uniunii; subliniază, de asemenea, că procesele SLAPP sau amenințarea cu SLAPP contravin exercitării efective a libertății de stabilire și a liberei circulații a serviciilor, deoarece au un efect de intimidare în special asupra jurnaliștilor, care ar putea să practice autocenzura în loc să relateze despre chestiuni de interes public din alte state membre, întrucât riscă să se confrunte apoi cu SLAPP în sisteme juridice diferite și necunoscute;

6. atrage atenția că pluralismul și diversitatea mass-mediei sunt în pericol atunci când însăși existența furnizorilor mass-media de mici dimensiuni este afectată de amenințarea deliberată cu solicitarea unor daune disproporționate de către reclamanți prin intermediul turismului de calomnie;

7. consideră, în acest sens, că prin contribuția la asigurarea respectării dreptului Uniunii și prin menținerea funcționării eficace a sistemelor juridice naționale și a spațiului comun de cooperare judiciară, protecția împotriva proceselor SLAPP ar contribui în mod substanțial la buna funcționare a pieței interne;

Efectele asupra sistemelor de justiție

8. subliniază că SLAPP nu doar subminează grav dreptul de acces efectiv la justiție al victimelor SLAPP și, astfel, statul de drept, dar reprezintă și o utilizare abuzivă a sistemelor judiciare și a cadrelor juridice ale statelor membre, în special deoarece afectează capacitatea statelor membre de a aborda cu succes provocările comune actuale prezentate în tabloul de bord privind justiția, cum ar fi durata lungă a procedurilor și calitatea sistemelor de justiție, precum și administrarea volumului de cauze și întârzierile în soluționarea cauzelor; reamintește că un sistem de justiție care funcționează corespunzător și este independent emite hotărâri fără întârzieri nejustificate și gestionează resursele judiciare astfel încât să maximizeze eficiența și că acest lucru este posibil numai dacă judecătorii și organismele judiciare își îndeplinesc responsabilitățile cu independență deplină și într-un mod imparțial și nu sunt împovărați cu soluționarea unor cereri care sunt ulterior respinse ca fiind abuzive și lipsite de valoare juridică; consideră că respingerea rapidă a proceselor SLAPP s-ar putea baza pe criterii obiective, cum ar fi numărul și natura plângerilor sau a acțiunilor în justiție introduse de reclamant, alegerea jurisdicției și a legii aplicabile cauzei sau existența unui dezechilibru clar și excesiv de putere între reclamant și pârât; subliniază, prin urmare, că procesele SLAPP împiedică în mod grav accesul efectiv la justiție, subminând eventual dreptul la un proces echitabil;

9. subliniază că independența justiției este parte integrantă a procesului decizional judiciar și o cerință care decurge din principiul protecției jurisdicționale efective consacrat la articolul 19 din TUE; este preocupat de eforturile unor guverne ale statelor membre de a slăbi separarea puterilor și independența sistemului judiciar, precum și de a utiliza SLAPP pentru a reduce la tăcere vocile critice;

10. subliniază că independența, calitatea și eficiența sistemelor judiciare naționale sunt esențiale pentru ca justiția să își poată face treaba; subliniază că disponibilitatea asistenței juridice și nivelul cheltuielilor de judecată pot avea un impact major asupra accesului la justiție; subliniază că Carta are aceeași valoare juridică precum tratatele; observă că, potrivit orientărilor Curții de Justiție a Uniunii Europene, Carta este aplicabilă autorităților judiciare ale statelor membre doar atunci când acestea pun în aplicare legislația Uniunii, dar că este important, totuși, să se țină întotdeauna cont de drepturile consacrate în Cartă, în scopul de a promova o cultură juridică, judiciară și a statului de drept comună;

Discursurile de incitare la ură

11. subliniază că, în ultimii ani, discursurile de incitare la ură și discriminarea în mass-media, atât online, cât și offline, au devenit din ce în ce mai răspândite împotriva jurnaliștilor, a ONG-urilor, a cadrelor universitare, a apărătorilor drepturilor și a altor actori ai societății civile, inclusiv împotriva celor care militează pentru drepturile persoanelor LGBTIQ,

pentru aspectele legate de egalitatea de gen, religie sau credință, fapt care amenință libertatea mass-mediei, libertatea de exprimare și de adunare, precum și siguranța publică; reamintește că discursul de incitare la ură în mediul online poate incita la violență în mediul offline; reamintește că este necesar să se promoveze codul de conduită al Comisiei privind combaterea discursurilor ilegale de incitare la ură în mediul online; subliniază că jurnalistele se confruntă cu aceleași presiuni precum colegii lor în probleme legate de conținut, dar sunt mai des victime ale unor acte de violență și hărțuire sexuală;

12. subliniază importanța unor standarde europene comune și a unei abordări coordonate pentru combaterea discursurilor de incitare la ură, în special în mediul online;

Situația actuală din Uniunea Europeană

13. subliniază că SLAPP sunt adesea lipsite de valoare, neserioase sau bazate pe afirmații exagerate și că nu sunt inițiate în scopul obținerii unui rezultat judiciar favorabil, ci mai degrabă pentru a intimida, a discredita profesional, a hărțui, a epuiza, a exercita presiuni psihologice sau a consuma resursele financiare ale celor pe care îi vizează, cu obiectivul final de a-i șantaja și de a-i obliga la tăcere prin însăși procedura judiciară; subliniază că SLAPP nu doar creează o sarcină financiară, ci au și consecințe psihologice negative pentru cei vizați, precum și pentru membrii familiilor lor, agravate de faptul că aceștia din urmă pot chiar să moștenească procedurile abuzive respective în cazul în care pârâtul decedează; subliniază că SLAPP au un puternic efect de intimidare, care duce la autocenzură, la suprimarea participării la viața democratică și, de asemenea, descurajează alte persoane să relateze despre chestiuni similare, să intre în aceste profesii sau să desfășoare activități conexe pertinente;

14. subliniază că justițiabilii care recurg la SLAPP deseori utilizează și abuzează de legile penale privind defăimarea, de procesele civile pentru calomnie, de protejarea reputației sau a drepturilor de proprietate intelectuală, cum ar fi drepturile de autor; observă totuși că sunt utilizate abuziv și diferite alte instrumente pentru a împiedica participarea publicului, cum ar fi sancțiunile la locul de muncă (concedierea), acuzațiile penale de fraudă fiscală, procedurile de audit fiscal și abuzul de norme privind protecția datelor;

15. regretă profund că unii jurnaliști au plătit cu viața pentru simplul fapt că și-au făcut meseria și că au fost gardienii democrațiilor noastre;

16. subliniază că un dezechilibru de putere între reclamant și pârât, îndeosebi în ceea ce privește resursele financiare, precum și daunele mari și imprevizibile cerute în cauzele cum sunt cele pentru calomnie reprezintă o trăsătură comună a SLAPP;

17. subliniază, în acest sens, că niciun stat membru nu dispune de legislație privind garanții minime care să protejeze persoanele fizice de la a deveni victime ale SLAPP și să asigure respectarea drepturilor lor fundamentale în statele membre; subliniază că independența judiciară este crucială pentru a împiedica membrii guvernelor, entitățile publice și autoritățile publice să reușească să intenteze procese SLAPP împotriva persoanelor fizice și a organizațiilor care participă în mod legal la dezbaterea publică; remarcă, în acest sens, necesitatea unor măsuri concrete pentru crearea și menținerea unui mediu sigur pentru jurnaliști și lucrătorii din domeniul mass-mediei; invită statele membre să garanteze pluralismul mass-mediei și să asigure transparența în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei; invită Comisia și statele membre să elaboreze un cadru juridic ambițios, solid și complet în viitoarea sa lege privind libertatea mass-mediei; recunoaște că digitalizarea a schimbat profund peisajul mediatic; invită toate statele membre să transpună rapid în practică Directiva 2010/13/UE privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale) ([27]), astfel cum a fost revizuită în 2018, cu toate dispozițiile acesteia; salută înființarea Grupului autorităților europene de reglementare în domeniul serviciilor mass-media audiovizuale (ERGA) și încurajează cooperarea între organismele de reglementare din domeniul audiovizualului în cadrul pieței interne, precum și cu alte organisme de reglementare competente pentru activitățile de difuzare de știri online;

18. este la curent cu faptul că în prezent victimele sau victimele potențiale ale proceselor SLAPP sunt ajutate atât financiar, cât și psihologic doar de colegii lor care s-au confruntat cu procese similare sau care au cunoștințe despre caracterul și procedura proceselor SLAPP, pentru a putea să înțeleagă și posibil chiar să conteste procesul care le-a fost intentat; consideră însă că un astfel de ajutor, deși lăudabil, este insuficient și că trebuie luate măsuri suplimentare;

([27]) JO L 95, 15.4.2010, p. 1.

19. laudă activitatea importantă și utilă a societății civile în sensibilizarea cu privire la efectele dăunătoare ale SLAPP, precum și sprijinul pe care aceasta îl acordă victimelor și țintelor potențiale ale SLAPP;

20. este alarmat de faptul că pandemia de COVID-19 a avut un impact asupra întregului sector al mass-mediei, în special printr-o scădere a veniturilor și prin deteriorarea condițiilor de muncă pentru jurnaliști, ceea ce le-ar putea spori vulnerabilitatea în fața SLAPP; avertizează că unele guverne s-au folosit de situația de urgență provocată de coronavirus ca scuză pentru a pune în aplicare măsuri restrictive care limitează libertatea de exprimare;

SLAPP la nivel mondial

21. regretă că niciun stat membru nu a adoptat până în prezent o legislație specifică pentru a oferi protecție împotriva SLAPP; constată însă că legislația anti-SLAPP este deosebit de bine dezvoltată în unele state federale ale Statelor Unite, în Australia și în Canada; încurajează Comisia să analizeze cele mai bune practici anti-SLAPP aplicate în prezent în afara UE, care ar putea constitui o sursă valoroasă de inspirație pentru măsurile legislative și nelegislative ale Uniunii în această privință; subliniază importanța unei abordări comune la nivelul Uniunii, care să se angajeze la redactarea celei mai ambițioase legislații și la aplicarea celor mai bune practici existente în prezent, pentru a descuraja utilizarea SLAPP în Uniune;

Nevoia de acțiuni legislative

22. este de acord cu numeroasele organizații ale societății civile, cu cadrele universitare, cu practicienii din domeniul dreptului și cu victimele care subliniază necesitatea unei acțiuni legislative împotriva problemei din ce în ce mai mari pe care o reprezintă SLAPP; solicită, prin urmare, ca Regulamentele Bruxelles I și Roma II să fie modificate de urgență pentru a împiedica „turismul de calomnie" sau „alegerea unei instanțe mai favorabile", stabilind că instanța competentă și legea aplicabilă plângerilor penale sau cauzelor civile în ceea ce privește defăimarea, prejudiciul de imagine și protecția propriei reputații ar trebui să fie, în principiu, cele de la locul în care pârâtul își are reședința obișnuită; inclusiv introducerea unei norme uniforme și predictibile privind legea aplicabilă pentru defăimare; solicită Comisiei să prezinte de urgență propuneri legislative obligatorii la nivelul Uniunii privind garanții comune și efective pentru victimele SLAPP în întreaga Uniune, inclusiv prin intermediul unei directive care să stabilească standarde minime pentru protejarea împotriva SLAPP, respectând drepturile și principiile consacrate în Cartă; susține că, fără o astfel de acțiune legislativă, SLAPP vor continua să amenințe democrația, statul de drept și drepturile fundamentale la libertatea de exprimare, de asociere, de întrunire pașnică și de informare în Uniune; este preocupat de faptul că, dacă măsurile vizează doar acțiunile în justiție referitoare la defăimare, se poate face uz în continuare de acțiuni bazate pe alte materii civile sau proceduri penale, la inițiativa reclamanților cu reședința în Uniune sau în afara acesteia;

Temei juridic

23. afirmă că măsurile legislative la nivelul Uniunii ar putea să se întemeieze pe articolul 81 din TFUE (pentru acțiunile civile transfrontaliere) și pe articolul 82 din TFUE (pentru procesele penale) și, separat, pe articolul 114 din TFUE, pentru a proteja participarea publicului în vederea asigurării bunei funcționări a pieței interne, permițând scoaterea la iveală a actelor de corupție și a altor practici abuzive; afirmă că ultima măsură ar putea aborda, de asemenea, procesele SLAPP, înțelese drept procese utilizate în scopuri altele decât afirmarea sau exercitarea sinceră a unui drept și care încearcă să împiedice investigațiile și relatările despre încălcări ale dreptului Uniunii printr-o abordare similară cu cea care a condus la adoptarea Directivei (UE) 2019/1937 („Directiva privind avertizorii de integritate"); este de părere că temeiurile juridice menționate anterior ar putea aborda demersurile SLAPP care iau atât forma unor procese penale, cât și pe cea a unor procese civile, chiar dacă prin intermediul unor instrumente legislative separate; solicită garanții eficace împotriva SLAPP în întreaga Uniune, pe baza acestor propuneri ale Comisiei, alături de acțiuni întreprinse de statele membre pentru ca aceste garanții să se aplice și cazurilor interne;

Norme generale de protecție și justiția civilă

24. consideră că este esențial să se adopte o măsură legislativă care să protejeze rolul victimelor SLAPP în prevenirea, relatarea despre și denunțarea încălcărilor dreptului Uniunii și în asigurarea funcționării corespunzătoare a pieței interne și a respectării pe deplin a drepturilor fundamentale; îndeamnă Comisia să prezinte o propunere legislativă care să stabilească garanții comune pentru persoanele care investighează și relatează sau dezvăluie în alt mod aceste chestiuni de interes public;

25. îndeamnă Comisia să prezinte o propunere de măsură pentru a aborda cazurile SLAPP, cum ar fi norme pentru respingerea anticipată a SLAPP și a altor acțiuni în justiție menite să împiedice participarea publicului, care ar trebui să includă sancțiuni adecvate, cum ar fi sancțiuni civile sau amenzi administrative, luarea în considerare a motivelor abuzive,

chiar dacă procesul sau acțiunea nu este respinsă, costurile și daunele suferite de victimă (economice, reputaționale, psihologice sau de altă natură); subliniază că modalitățile de respingere rapidă ar trebui să țină seama de provocările cu care se confruntă victimele SLAPP, în special prin solicitarea ca reclamantul să justifice motivul pentru care acțiunea nu este abuzivă, prin alocarea costurilor judiciare ale procedurilor către reclamant și prin acordarea de sprijin juridic și financiar pârâtului; încurajează ferm statele membre să aplice astfel de garanții procedurale civile și în procesele SLAPP de la nivel național, nu doar în cele transfrontaliere; invită Comisia să abordeze și motivele care duc la alegerea unei instanțe mai favorabile și la turismul de calomnie în cadrul viitoarei reexaminări a Regulamentelor Bruxelles I și Roma II, ținând cont și de activitatea desfășurată la Conferința de Drept Internațional Privat de la Haga; în fine, invită Comisia să crească sensibilizarea în rândul judecătorilor și al procurorilor din întreaga Uniune cu privire la SLAPP, inclusiv prin furnizarea de informații despre necesitatea respingerii rapide a unor astfel de procese, precum și despre punerea în aplicare în mod adecvat a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului privind defăimarea;

26. reamintește că principiul autorității de lucru judecat împiedică inițiatorii SLAPP să introducă alte acțiuni referitoare la aceleași fapte și împotriva acelorași părți; consideră că instanțele ar trebui să țină cont în mod corespunzător de faptul că o parte a inițiat anterior SLAPP (chiar și atunci când faptele și părțile nu sunt identice, dar sunt similare și/sau conectate) când examinează argumentele privind cauzele SLAPP;

27. consideră că orice revizuire a normelor aplicabile din Regulamentul Bruxelles I ar trebui să se reflecte în mod corespunzător într-o revizuire echivalentă a Convenției de la Lugano, pentru a asigura o aplicare coerentă a normelor internaționale privind jurisdicția în materie civilă și comercială în afara Uniunii și acolo unde sunt vizați cetățeni ai Uniunii;

Justiția penală

28. îndeamnă Comisia să abordeze gravitatea SLAPP introduse prin proceduri penale, prezentând o propunere de măsuri în scopul de a asigura că defăimarea, insulta și calomnia, care constituie infracțiuni penale în majoritatea statelor membre, nu pot fi utilizate pentru SLAPP prin urmărirea penală publică sau privată; subliniază solicitările Consiliului Europei și ale OSCE privind dezincriminarea defăimării; invită Comisia să abordeze SLAPP drept procese care sunt utilizate în alte scopuri decât afirmarea sau exercitarea veritabilă a unui drept; constată că pârâții se confruntă adesea cu acuzații penale și, în același timp, sunt acționați în justiție pentru răspunderea civilă care se presupune că ar decurge din același comportament și invită Comisia să introducă garanții procedurale comune minime împotriva SLAPP combinate;

29. reamintește că, în temeiul articolului 47 din Cartă, conceptul de egalitate a armelor între părțile din procedurile administrative, civile și penale este inerent dreptului la un proces echitabil și se află în centrul acestuia; este preocupat că dezechilibrul de putere și de resurse între părțile din cauzele SLAPP subminează egalitatea armelor și, prin urmare, dreptul la un proces echitabil;

Interesul legitim al reclamanților

30. declară că un proces corespunzător și rapid, precum și protecția echilibrată a drepturilor legitime, cum ar fi dreptul de a-și apăra reputația, care decurg din dreptul Uniunii trebuie să fie asigurate de instanțele statelor membre și nu pot fi puse în pericol, inclusiv drepturile care sunt invocate în mod obișnuit în procesele abuzive; subliniază, prin urmare, că măsurile anti-SLAPP nu ar trebui să aducă atingere acțiunilor legitime intentate în fața instanțelor judecătorești și dreptului reclamanților de a avea acces la justiție; susține, în același timp că este necesar să se prevină orice utilizare abuzivă a sistemelor de justiție și a acestor drepturi într-un mod vădit contrar intenției legiuitorilor atunci când aceștia le conferă persoanelor fizice sau juridice în scopul de a garanta dreptul la un proces echitabil; consideră că, în acest scop, sunt necesare garanții nu numai pentru a proteja victimele SLAPP, ci și pentru a preveni și a sancționa utilizarea abuzivă a măsurilor împotriva SLAPP, de pildă în cazurile în care guverne autoritare instrumentalizează clauze anti-SLAPP pentru a-și proteja ONG-urile organizate de guvern împotriva proceselor legitime de defăimare; observă că prevenirea unor astfel de abuzuri este necesară, în egală măsură, pentru aplicarea corectă și uniformă a dreptului Uniunii, protejând astfel eficacitatea acestuia;

Posibile măsuri fără caracter obligatoriu

31. subliniază că este necesar de urgență un fond solid pentru sprijinirea victimelor SLAPP și a organizațiilor care le susțin, cu condiția ca fondurile să fie utilizate în mod direct pentru a achita cheltuielile juridice sau pentru a furniza asistență juridică și sprijin psihologic; subliniază că este important ca victimele și potențialele victime ale SLAPP să dispună de informații simple și accesibile cu privire la acest tip de cauze, de asistență juridică și de sprijin, inclusiv sprijin psihologic pentru victime și membrii familiilor lor;

32. consideră că sprijinirea organismelor independente care pot audia plângeri și pot oferi asistență potențialelor victime ale SLAPP, precum și formarea adecvată a judecătorilor și avocaților pot contribui în mod substanțial la consolidarea cunoștințelor și a capacităților de depistare și gestionare a SLAPP ca procese folosite în scopuri altele decât afirmarea sau exercitarea veritabilă a unui drept, precum și a amenințării pe care o reprezintă SLAPP;

33. consideră că este necesar să se colecteze date privind cauzele SLAPP și să se crească gradul de conștientizare cu privire la caracterul și efectele negative ale acestora;

34. salută recomandarea Comisiei privind asigurarea protecției, a siguranței și a capacitării jurnaliștilor și a altor profesioniști din domeniul mass-mediei în Uniunea Europeană (C/2021/6650); observă că lucrătorii independenți, în special jurnaliștii tineri și lucrătorii din domeniul mass-media aflați la începutul carierei, sunt utilizați tot mai des pentru a relata despre zone cu risc ridicat și zone de conflict; este preocupat de condițiile de muncă precare și de condițiile de siguranță tot mai deficitare în care își desfășoară activitatea lucrătorii independenți din zonele cu risc ridicat și din zonele de conflict; face apel la statele membre să pună pe deplin în aplicare recomandările Consiliului Europei privind protecția jurnalismului și siguranța jurnaliștilor și a altor actori media;

Complementaritatea cu alte instrumente și politici

35. consideră că noile măsuri legislative și nelegislative anti-SLAPP ar trebui să completeze alte instrumente și politici ale UE; salută strategia Uniunii de combatere a criminalității organizate pentru perioada 2021-2025 și solicită intensificarea eforturilor în acest sens; constată că măsurile legislative și instrumentele juridice neobligatorii nu pot fi eficace în statele membre în care există preocupări legate de independența sistemului judiciar sau de lupta împotriva corupției; reiterează, în acest sens, nevoia critică a unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale, astfel cum a fost propus de Parlament;

36. reamintește importanța Regulamentului (UE, Euratom) 2020/2092 privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii, care se aplică tuturor creditelor de angajament și de plată începând din 1 ianuarie 2021; subliniază că interesele financiare ale Uniunii trebuie protejate în conformitate cu valorile și angajamentele UE și că Comisia ar trebui să utilizeze mecanismul de condiționalitate dacă statele membre nu reușesc să protejeze aceste valori; laudă, în acest context, activitatea importantă a jurnaliștilor de investigație în denunțarea cazurilor de abuzuri în utilizarea fondurilor UE și subliniază că este important ca jurnaliștii să își poată exercita profesia fără a fi împiedicați prin SLAPP;

37. subliniază că măsurile luate la nivelul Uniunii pentru combaterea SLAPP ar trebui să fie complementare și coerente cu alte instrumente disponibile, cum ar fi mecanismul de protecție a democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale, politicile de combatere a corupției și programele financiare actuale de sprijinire a societății civile și a sistemelor de justiție;

38. subliniază că combaterea corupției este esențială pentru apărarea democrației, a drepturilor fundamentale și a statului de drept, întrucât corupția, care poate lua numeroase forme, ne subminează valorile și buna funcționare a statelor și facilitează criminalitatea organizată;

39. invită Comisia să consolideze, în cadrul mecanismului anual pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale, dialogul periodic, incluziv și structurat cu autoritățile naționale, cu ONG-urile, cu asociațiile profesionale și cu alte părți interesate pentru a proteja și a sprijini jurnaliștii, precum și alți reprezentanți ai societății civile care sunt expuși riscului SLAPP, de urmărirea penală sau de hărțuire;

o

o o

40. invită Comisia să prezinte propuneri pe baza anexei la prezenta rezoluție;

41. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și Comisiei.

Joi, 11 noiembrie 2021

ANEXĂ

1. Un pachet de instrumente juridice neobligatorii și obligatorii

Măsuri legislative – un pachet care abordează SLAPP, ***inclusiv mecanisme de respingere rapidă***, ar trebui să includă propuneri:

— de norme generale care să asigure protecție împotriva SLAPP; legislație specifică care să stabilească standarde minime comune privind măsuri de sprijin și măsuri disuasive care oferă protecție împotriva SLAPP;

— care să abordeze îndeosebi aspecte legate de justiția civilă; pe care statele membre sunt încurajate ferm să le aplice și cauzelor SLAPP interne, și dreptului internațional privat, inclusiv cooperarea judiciară și alegerea unei instanțe mai favorabile;

— care să abordeze îndeosebi aspecte legate de justiția penală.

Măsuri fără caracter legislativ – acest pachet ar trebui să includă, de asemenea:

— formarea adecvată a judecătorilor și a practicienilor din domeniul dreptului în ceea ce privește SLAPP;

— evaluarea interacțiunii dintre diferite domenii de drept, cum ar fi legile naționale privind mass-media și legile constituționale în acest context;

— un fond specific al Uniunii pentru a oferi sprijin victimelor SLAPP și membrilor familiilor acestora, inclusiv sub formă de asistență financiară, asistență juridică și sprijin psihologic;

— sprijin pentru organismele independente (cum ar fi avocații poporului) în măsură să trateze plângerile persoanelor amenințate sau implicate în procese SLAPP și să le ofere asistență, precum și pentru organismele de autoreglementare din domeniul mass-media;

— un registru al Uniunii cu hotărârile judecătorești pertinente, accesibil publicului;

— un „ghișeu unic”/un centru de sprijin susținut de rețele naționale specifice ale avocaților, practicienilor în domeniul dreptului și psihologilor specializați, pe care victimele SLAPP să le poată contacta și unde să poată beneficia de îndrumare și de acces ușor la informații despre SLAPP și de sprijin împotriva SLAPP, printre altele sub formă de „prim ajutor”, asistență juridică, sprijin financiar și psihologic, inclusiv prin intermediul rețelelor de schimb reciproc.

2. Norme generale

O propunere legislativă privind o măsură de protecție generală ar avea dublul scop de a proteja, în conformitate cu drepturile fundamentale și cu principiile recunoscute în special de Cartă, persoanele care investighează, relatează despre sau dezvăluie în alt fel chestiuni de interes public legate de încălcări ale dreptului Uniunii, inclusiv practici abuzive care nu par a fi ilegale, dar care încalcă obiectul sau scopul legii, și de a proteja buna funcționare a pieței interne.

Măsura legislativă ar trebui să prevadă, de asemenea:

(a) o definiție clară a SLAPP, inclusiv definiția participării publicului într-o chestiune de interes public;

(b) norme privind confidențialitatea investigațiilor și a relatărilor, inclusiv a surselor informațiilor;

(c) norme privind interzicerea represaliilor și sancțiuni eficace și disuasive împotriva acțiunilor SLAPP;

(d) norme de prevenire a utilizării abuzive a măsurilor prevăzute împotriva SLAPP;

(e) măsuri de sprijin care includ:

(i) asistență efectivă, informații, sfaturi și sprijin practice asigurate de un „ghișeu unic” pentru „primul ajutor” acordat victimelor SLAPP;

(ii) asistență juridică și financiară;

(f) măsuri eficace de protecție împotriva represaliilor care decurg din dezechilibrele de putere dintre părți și care permit repararea eventualelor daune suferite.

3. Procedura civilă

O propunere legislativă privind o măsură de procedură civilă aplicabilă în cauzele SLAPP, pe care statele membre sunt ferm încurajate să o aplice și cauzelor interne, ar trebui să dezvolte cooperarea judiciară în materie civilă prin stabilirea unor norme comune privind SLAPP care decurg din acțiunile de drept civil și să includă:

(a) obligația reclamantului în cauzele privind participarea publicului de a specifica și a prezenta o justificare a motivului pentru care acțiunea nu este abuzivă;

(b) respingerea sumară de către instanțe a proceselor abuzive, cât mai devreme posibil, fie din oficiu, fie în urma unei cereri din partea pârâtului întemeiată pe dreptul acestuia de a depune o cerere de respingere rapidă;

(c) obligația instanțelor de a lua în considerare elementul abuziv în orice hotărâre definitivă;

(d) posibilitatea ca terții să intervină și să se subroge în drepturile și obligațiile pârâtului în conformitate cu dreptul de procedură intern;

(e) obligația instanțelor de a lua în considerare interesul public și echilibrul resurselor financiare dintre părți atunci când evaluează costurile și acordă despăgubiri;

(f) mijloace de protecție a victimelor împotriva SLAPP introduse în afara Uniunii;

(g) dreptul la plata integrală a cheltuielilor de judecată;

(h) dreptul la despăgubiri pentru daune materiale sau morale, inclusiv daune economice, daune aduse reputației, daune psihologice sau daune de altă natură suferite;

(i) norme privind prevenirea continuării procedurilor abuzive de către o parte care a intentat un proces SLAPP în legătură cu aceleași fapte, și anume prin luarea în considerare a acestei circumstanțe atunci când se examinează o nouă cauză.

O propunere a Comisiei, menită să asigure securitatea juridică și predictibilitatea, elaborată în urma studierii instrumentelor de drept internațional privat, ar trebui să stabilească:

(a) o reformare a Regulamentului Bruxelles I cu o normă explicită conform căreia, în cazul acțiunilor în defăimare sau al altor cereri întemeiate pe dreptul civil și comercial care pot constitui un SLAPP, reședința obișnuită a pârâtului ar trebui să fie singurul for, ținând cont în mod corespunzător de cauzele în care victimele defăimării sunt persoane private;

(b) că legea aplicabilă este legea locului către care este direcționată o publicație sau, în cazul în care acest loc nu poate fi identificat, locul controlului editorial sau al activității relevante în ceea ce privește participarea publicului.

4. Procedura penală

O propunere legislativă privind aspectele de drept penal ale SLAPP ar trebui:

(a) să precizeze că atunci când defăimarea, insulta și calomnia constituie o ofensă, ele nu pot fi utilizate pentru SLAPP, în special prin intermediul unor acțiuni penale private;

(b) să specifice dispoziții pentru a proteja drepturile persoanelor fizice, astfel încât acțiunea penală să nu poată fi utilizată pentru a reduce la tăcere victimele SLAPP;

(c) să înlesnească recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare, precum și cooperarea polițienească și judiciară în materie penală;

(d) să stabilească garanții procedurale comune minime pentru a proteja inculpații care se confruntă cu SLAPP pe baza unor acuzații penale combinate cu acțiuni în răspundere civilă care ar decurge din același comportament.

Aceste măsuri ar trebui să fie complementare activităților actuale ale Comisiei, legislației deja adoptate și inițiativelor viitoare.